

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018

JOHDANTO

Vireilletulo

Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 (K 5/2018 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty sivistysvaliokuntaan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 3/2018 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 3/2018 vp
- valtiovarainvaliokunta VaVL 6/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila, Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- lakimies Merike Helander, Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- dosentti, yliopistonlehtori Irmeli Järventie, Tampereen yliopisto
- dosentti, tutkimusprofessori emerita Marjatta Bardy
- emeritusprofessori Matti Rimpelä
- erikoistutkija (el.), VTK Hannele Sauli

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Lapsiasiavaltuutetusta annetun lain (1221/2004) 3 §:n mukaan lapsiasiavaltuutetun on annettava kerran neljässä vuodessa eduskunnalle kertomus toimialaltaan. Nyt käsiteltävänä oleva ensimmäinen kertomus Suomen lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin tilasta koostuu kolmesta osasta. Kertomuksen ensimmäinen osa "Lapset yhteiskunnassa ja yhteiskunta lapsuudessa — eilisestä ylihuomiseen" sisältää erittäin laajan ja perusteellisen kuvauksen lasten asemasta Suomen historiasta tähän päivään. Kertomuksen toinen osa "Valtio lasten kehityksen tukijana: eriytymisestä kansalliseen lapsistrategiaan" sisältää kokoavan katsauksen lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin kohdis-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

tetuista politiikkatoimista. Kertomuksen kolmannessa osassa "YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus kansallisessa lainsäädännössä" arvioidaan ensimmäistä kertaa systemaattisesti Suomen lainsäädännön suhdetta Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimukseen.

Lapsiasiavaltuutettu asettaa kertomuksen tavoitteeksi edellytysten luomisen Suomen kansallisen lapsipolitiikan rakentamiselle ja toivoo eduskunnalta linjausta kansallisen lapsipolitiikan strategian valmistelusta ja lapsipolitiikan tavoitteiden määrittelyä.

Eriarvoistuminen ja palvelujärjestelmä

Kertomuksen mukaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnissa on kaksi toisistaan poikkeavaa suuntaa. Suuren enemmistön hyvinvointi paranee edelleen tai ainakin pysyy ennallaan, mutta vähemmistön keskuudessa pahoinvoinnin ennuste on aikaisempaa huonompi. Kertomuksessa viitataan monin kohdin tuloerojen ja eriarvoisuuden kasvuun. Kertomuksen mukaan lapsiperheiden pienituloisuus on lisääntynyt kahden viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana. Alle 18-vuotiaista noin 10 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella. Lisäksi kertomuksessa tuodaan esille jo varhaislapsuudessa näkyvät sosioekonomiset terveyserot sekä sosioekonomisen aseman ja mielenterveyshäiriöiden väliset yhteydet. Erityisen huolestuttavaa on, että huono-osaisuus vaikuttaa kasautuvan ja kehittyvän yhä useammin ylisukupolvisiksi.

Kertomuksen mukaan hyvinvointivaltion universaalien palvelujen, kuten varhaiskasvatuksen ja koulun, perhevapaiden ja perhepoliittisten etuuksien ja tasokkaan terveydenhoidon, ylläpito ja kehittäminen antavat lapsille tasa-arvoisia mahdollisuuksia turvalliseen arkeen sosioekonomisista lähtökohdista riippumatta. Kertomuksen mukaan näyttää kuitenkin siltä, että yhteiskunnan tarjoamat palvelut ja etuudet eivät paranna riittävästi heikommassa asemassa olevien lapsien hyvinvointia. Olemassa olevat tuet ja palvelut eivät aina kohtaa lasten, nuorten ja perheiden yksilöllisiä tarpeita. Kaikista haavoittuvimmassa asemassa ovat lastensuojelun piirissä olevat lapset ja nuoret sekä maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaiset lapset.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa kaikille yhdenvertaisesti saavutettavissa olevien palvelujen ja etuuksien merkitystä ongelmien havaitsemisessa ja korjaavien toimenpiteiden välttämiseksi. Eriarvoisuuden vähentämiseksi tarvitaan kuitenkin myös kohdistettuja palveluja ja tukitoimia, jotka tukevat universaaleja palveluja.

Lapsiasiavaltuutetun mukaan ongelmat huono-osaisuuden kasautumisessa tunnistetaan, mutta kehittämistoimet jäävät sirpaleisiksi ja lyhytjännitteisiksi ja syvälliset yhteiskuntapoliittiset johtopäätökset jäävät tekemättä. Lapsipolitiikan kehittäminen on ollut hallinnonaloittaista ja ammatikunnittaista, jolloin kokonaisnäkemysten muodostaminen on haastavaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että hyvää työtä toimivien lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämiseksi on jo tehty. Iso osa kehittämistyöstä organisoiutuu tällä hetkellä Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE-ohjelma) kautta. LAPE-ohjelmassa hahmotetaan lasten, nuorten ja perheiden palvelujen ja tuen tulevaisuutta uudessa tilanteessa, jossa maakuntien on tarkoitus aloittaa toimintansa vuonna 2021. Maakuntauudistus ja sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisuudistus muuttavat lasten, nuorten ja perheiden palvelujen organisaatorakenteita, kun varhaiskasvatus, perusopetus sekä kulttuuri- ja nuorisopalvelut jäävät kuntaan ja sosiaali- ja ter-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

veydenhuollon palvelut siirtyvät maakunnan järjestämisvastuulle. LAPE-ohjelman kehittämissä työn ytimessä on palveluiden painopisteen siirtäminen ehkäisyyn sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon sekä sivistystoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarojen yhdistäminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja eriarvoisuuden pysäyttämiseksi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että LAPE-ohjelman tavoitteeksi on asetettu lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistaminen sekä eriarvoistumisen pysäyttäminen ja että muutosohjelmalla vahvistetaan lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvaa toimintakulttuuria päätöksenteossa sekä palveluissa. Valiokunta pitää kannatettavana, että muutosohjelmassa palveluiden painopistettä siirretään yli hallintorajojen yhteisiin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon, jotta jokainen lapsi ja lapsiperhe saa tarvitsemansa tuen ja avun riittävän varhain. Valiokunta pitää tärkeänä, että LAPE-ohjelman tulokset arvioidaan ja viedään käytäntöön.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa myös sosiaalisten suhteiden ja osallisuuden tunteen merkitystä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Sivistysvaliokunta nostaa lausunnossaan esille esimerkiksi harrastusten suuren merkityksen ja painottaa jokaisen lapsen oikeutta vähintään yhteen harrastukseen. Mielekäs vapaa-ajan toiminta antaa mahdollisuudet onnistumisen kokemuksiin, elämyksiin ja yhdessä tekemiseen. Tämä edistää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä kasvua yhteiskunnan jäsenyyteen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että tätä tavoitetta tukee opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleva valtakunnallisen Harrastuspassin kehittämistyö. Harrastuspassi on kaikille yläkoululaisille suunnattu sovellus, joka auttaa löytämään mielenkiintoisen harrastuksen. Tavoitteena on, että Harrastuspassi on kaikkien kuntien käytettävissä vuonna 2019.

Työelämän ja perheen yhteensovittaminen ja sukupuolten välinen tasa-arvo

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan käsitellyt erityisesti työn ja perheen yhteensovittamista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Lausunnon mukaan työn ja perheen yhteensovittaminen onnistuu Suomessa keskimäärin hyvin, mutta mahdollisuudet työn ja perheen yhteensovittamiseen vaihtelevat merkittävästi toimialan ja ammattiaseman mukaan. Valiokunta korostaa, että työn ja perheen yhteensovittamisen helpottamiseksi työaika- ja työehtolainsäädäntöä ja toimenpiteitä erilaisten joustavien työaikatarkoitusten ottamiseksi käyttöön tulee kehittää kaikenlaisessa työssä, mukaan lukien epätyypilliset työajat ja työsuhteet.

Lisäksi työelämä- ja tasa-arvovaliokunta painottaa isien ja äitien yhtäläistä oikeutta perheeseen ja katsoo, että työpaikoilla tulee edistää isien perhevapaiden käyttöä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että perhevapaajärjestelmää tulisi uudistaa yhdenvertaisuuden lisäämiseksi ja järjestelmän ajantasaistamiseksi vastaamaan erilaisten perheiden tarpeita. Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa myös tarvetta laajemmalle sosiaaliturvauudistukselle, jossa otetaan huomioon myös toimeentuloturkirippuvuuden vähentäminen ja toimeentulotuen rakenteellinen uudistaminen.

Sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta että sivistysvaliokunta kiinnittävät huomiota varhaiskasvatuksen laatuun ja saatavuuteen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta merkittävänä perhepoliittisena, työvoimapolitiittisena ja tasa-arvopoliittisena välineenä. Varhaiskasvatus on vaikuttava keino ehkäistä kaltoinkohtelua, syrjäytymistä ja ylisukupolvista huono-osaisuutta. Lapsuus on myös tärkeä elämänvaihe, jossa korostuu kasvatuksen rinnalla myös hoiva ja huolenpito. Valiokunta korostaa,

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

että laadukas varhaiskasvatus tasaa lasten lähtökohdista johtuvia eroja ja luo mahdollisuuksien tasa-arvoa. Laadukas varhaiskasvatus tuo myös pidemmällä aikavälillä säästöjä, kun lastensuojelun ja muiden korjaavien palvelujen tarve vähenee.

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsiasiavaltuutetun kertomuksessa korostetaan lapsivaikutusten arvioinnin tärkeyttä ja kehittämistarpeita päätöksenteossa. Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti lapsen edun on oltava ensisijainen harkintaperuste lapsia koskevassa päätöksenteossa. Kertomuksen mukaan lapsivaikutusten arviointia ei Suomessa ole keskeisissäkään hallituksen lakiesityksissä eikä valtion vuosittaisessa talousarviossa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on useaan otteeseen (StVL 2/2015 vp, StVL 3/2015 vp ja StVL 7/2016 vp) kiinnittänyt huomiota eri etuuksien leikkausten sekä muiden julkisen talouden sopeustoimien yhteisvaikutusten kohdentumiseen eri väestöryhmiin, kuten lapsiin ja lapsiperheisiin. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan (PeVL 11/2015 vp ja PeVL 12/2015 vp) todennut, että lapsiperheiden asemaan vaikuttavat uudistukset eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa eri uudistusten yhteisvaikutukset muodostuvat perheille kohtuuttomiksi. Perustuslakivaliokunta on myös edellyttänyt, että hallitus seuraa tarkoin lainsäädännön toimeenpanoa, jotta lasten ja lapsiperheiden perusoikeudet eivät käytännössä vaarannu. Lapsivaikutusten arviointi on myös yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta keskeistä. Useissa tapauksissa lapsivaikutusten arvioinnilla ja sen tulosten hyödyntämisellä kyetään tehokkaasti estämään se, etteivät päätösten yhteisvaikutukset kurita kohtuuttomasti tiettyjä lapsiryhmiä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa päätösten etukäteisarviointien lisäksi myös tehtyjen päätösten ja olemassa olevan toiminnan arvioinnin tärkeyttä.

Vaikutusarviointien kehittäminen edellyttää, että lapsia, nuoria ja lapsiperheitä koskevaa tietoa on riittävästi ja helposti saatavissa. Lapsiasiavaltuutetun kertomuksen useissa kohdissa todetaan, että lapsia koskeva tieto on hajanaista ja vaikeasti sovellettavaa. Esipuheessaan lapsiasiavaltuutettu edellyttää tarkoituksenmukaisten indikaattoreiden luomista ja niiden säännöllistä seuraamista, jotta lasten hyvinvointia koskeva tieto olisi nopeasti tulkittavissa. Kertomuksessa todetaan, että tutkimustietoa kokoavan ja yhtenäistävän julkaisutoiminnan ja tutkimusohjelmien tukemisella tiedosta saadaan enemmän apua politiikkaan ja päätöksentekoon. Kertomuksessa painotetaan monialaisia tutkimushankkeita ja niiden rahoittamisen tärkeyttä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää sivistysvaliokunnan tavoin tärkeänä, että lapsia, nuoria ja perheitä koskevan tutkimustiedon koordinoinnista, keräämisestä ja jakamisesta huolehditaan. Sivistysvaliokunta viittaa lausunnossaan eduskuntaryhmien vuoden 2017 lopulla tekemään yhteiseen lakialoitteeseen (LA 78/2017 vp) Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskunnan asettamiseksi ja Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr:n (ITLA) pääoman kartuttamiseksi. Säätiön toiminnan tarkoituksena on saattaa vanhempien, palveluntuottajien ja päätöksentekijöiden ulottuville tieteellisesti tutkittua tietoa, jolla on osoitettu olevan vaikutusta kasvatukseen, huollon ja koulutuksen sekä laajemminkin lasten elämänolosuhteita koskevan toiminnan ja päätöksenteon parantamiseen ja kehittämiseen.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

Lapsibudjetointi

Lapsiasiavaltuutettu kantaa kertomuksessaan myös huolta siitä, että talousarvioon ei sisälly strategista ja eri toimenpiteitä yhteenkokoavaa analyysiä talousarvion vaikutuksista lapsiin ja että valtion talousarvio ei täytä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteita lapsen edun huomioon ottamisesta ja systemaattisesta seurannasta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi valtiovarainvaliokunnan lausuntoa erityisesti siitä, miten valtion talousarvioesityksessä tulisi kuvata esityksen lapsivaikutuksia ja tuoda esiin suoraan tai välillisesti lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuus yhteiskunnan voimavaroista. Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan muutamat kunnat ovat käynnistäneet lupaavia kokeiluja lapsivaikutusten budjetoinnista. Tätä on tuettu myös ohjeistuksella, jota kunnat ovat saaneet Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (*Lapsivaikutusten arviointia kuntapäätöksissä, THL 2010*) lisäksi myös Mannerheimin Lastensuojeluliitolta (*Lapsivaikutusten arviointi kunnassa ja maakunnassa, 1.2.2018*) sekä Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiöltä (ITLA) (*Kuntien budjetointi lapsen oikeuksien näkökulmasta — Työkalupakki 2016*). Valtion talousarvion tasolla analyysiä on tehty lähinnä vuonna 2015 valmistuneessa työryhmämuistiossa *Lapsiperheitä ja erityisesti yksin asuvia vanhuksia koskevien asioiden kokoaminen osana valtion talousarviota* (VM:n julkaisu 18/2015), jossa ohjeistetaan ministeriöitä liittämään talousarvion yleisperusteluihin yhteenveto muutoksista, joilla arvioidaan olevan vaikutuksia lapsiin, lapsiperheisiin ja yksin asuviin vanhuksiin sekä arvio ennakoituista yhteisvaikutuksista. Työryhmän toimenpide-esitykset eivät kuitenkaan johtaneet toimintatavan muutokseen.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan näkemykseen lapsibudjetoinnin kehittämisen tärkeydestä. Valiokunnan näkemyksen mukaan erityisesti sosiaali- ja terveystieteiden tavoitteiden kannalta on tärkeää, että talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa esitettävien toimenpiteiden vaikutukset eri väestöryhmiin, kuten eläkeläisiin, lapsiperheisiin, työttömiin ja opiskelijoihin, arvioidaan valmistelun aikana ja esitetään nykyistä paremmin hahmotettavina kokonaisuuksina. Lapsibudjetointia edellyttävät YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen asettamat velvoitteet, lasten erityinen asema yhteiskunnassa sekä myös hallitusohjelman linjaus, jossa on sitouduttu väestöpohjaisen budjetoinnin ja lasten hyvinvoinnin seurannan kehittämiseen. Valtiovarainvaliokunnan tavoin sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että lapsibudjetoinnin kehittäminen edellyttää laajaa ja huolellista valmistelua, joka on luontevaa sisällyttää kansallisen lapsistrategian valmistelutyöhön. Lapsistrategian valmistelussa tulee siten arvioida ne kehittämistarpeet, keinot ja menetelmät, joiden avulla saadaan poikkihallinnollista ja alueellisesti kattavaa tietoa mm. lasten hyvinvoinnin tilasta ja lapsia koskevan päätöksenteon budjettivaikutuksista.

Lapsistrategia

Lapsiasiavaltuutetun kertomuksen keskeinen viesti on, että lapsipolitiikkaa tehdään Suomessa ilman yhtenäistä kehystä tai strategiaa. Lapsiasiavaltuutettu korostaa kertomuksessaan YK:n lapsen oikeuksien sopimukselle nojautuvan lapsistrategian tarpeellisuutta. Lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikka on ollut Suomessa hajanaista, sirpaleista ja osin myös epäjohdonmukaista. Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on todennut, että Suomesta puuttuu kattava lapsipolitiikan koordinaatio ja on vuonna 2003 julkaisemassaan yleiskommentissa nro 5 antanut ohjeita kansallisen lap-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

sistrategian laatimiseksi. Lapsen oikeuksien komitea korostaa, että lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntöönpano edellyttää koordinoitua ministeriöiden välillä, keskushallinnon, alue- ja paikallistason välillä sekä julkisen vallan ja kansalaisyhteiskunnan välillä.

Kertomuksen mukaan hallituskausiin sidotut politiikkaohjelmat ja kärkihankkeet ovat jääneet yksittäisiksi kehittämistoimiksi hallituskauden ylittävien tavoitteiden ja toimeenpanon sijaan. Lapsipolitiikan strategian tarve on tullut esille myös muussa viimeaikaisessa julkisessa keskustelussa. Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Lastensuojelun keskusliitto ovat omalta osalta esittäneet kansallisen lapsistrategian laadintaa. LAPE-ohjelman yhdyspintaselvityksessä selvityshenkilöt ovat esittäneet vaalikausittain laadittavaa lapsi- ja perhestrategiaa, joka toimisi myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanon sekä lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikan koordinaation välineenä (*Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 8/2018*).

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen edellyttää laaja-alaista ja kokonaisvaltaista näkemystä ja politiikkaa. Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että hallitus on käynnistänyt keväällä 2018 kansallisen lapsistrategian valmistelun seuraavaa hallitusta varten. Poikkihallinnollisen valmistelutyön tavoitteena on käydä laajaa yhteiskuntapoliittista keskustelua lapsi- ja perhepolitiikasta ja vahvistaa perhemyönteistä yhteiskuntaa sekä tietoon perustuvaa toimintaa päätöksenteossa ja palveluissa. Lapsistrategian valmistelua ohjaa laajapohjainen lapsifoorumi ja ohjausryhmä. Ohjausryhmän alaisuudessa toimii alan tutkijoista ja asiantuntijoista koostuva ryhmä, jonka tehtävänä on valmistella tutkittuun tietoon perustuvaa tietopohjaa. Lapsifoorumeissa luodaan sektorirajat ylittävää keskustelua eri asiantuntijoiden, ammattijärjestöjen, alan ammattilaisten ja muiden kansalaisryhmien edustajien kesken. Foorumien tarkoituksena on löytää ja havainnoida keskeisiä teemoja, joista muodostuu pohja tulevalle strategiatyölle. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto laatii kansallisen lapsistrategian (*Valiokunnan kannanottoehdotus*).

Sivistysvaliokunta painottaa lausunnossaan, että laadittavan strategian perustaksi tarvitaan kansallista tahtotilaa lapsen oikeuksien sopimuksen systemaattiseksi täytäntöön panemiseksi ja lapsen edun ensisijaisuuden soveltamiseksi. Lisäksi sivistysvaliokunta korostaa painopisteiden valintaa osana strategiaa ja resurssien siirtämistä painopisteiden edistämiseksi. Sivistysvaliokunta korostaa myös, että strategiassa asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa ja saavuttamista tulee seurata ja arvioida konkreettisin mittarein. Sosiaali- ja terveysvaliokunta jakaa sivistysvaliokunnan näkemykset lapsistrategialle asetetuista tavoitteista.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että kansallisen lapsistrategian ja kansallisen lapsipolitiikan tulee perustua lasten hyvinvoinnista ja elämästä koottavan tutkimustiedon varaan. Tutkimusperustaisuus lisää lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikan johdonmukaisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Valiokunta pitää tärkeänä, että lasten ja nuorten oikeuksien toteutumisen sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin seurannassa tarvittavaa indikaattoritietoa tuotetaan koko lapsuus- ja nuoruusiän ajalta. Lisäksi valiokunta painottaa, että lasten ja nuorten osallistamisen ja kuulemisen tulee olla olennainen osa lapsistrategian kehittämistyötä.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

Lopuksi

Lapsiasiavaltuutetun kertomus on hyvin laaja ja perusteellinen katsaus lapsipolitiikan historiasta, nykytilanteesta ja tulevaisuudesta. Se tarjoaa myös hyvän katsauksen lasten ja lapsiperheiden tilanteeseen. Laajuus on perusteltua, koska kyseessä on ensimmäinen kertomus eduskunnalle ja se tarjoaa myös hyvän pohjan tuleville kertomuksille. Sivistysvaliokunnan tavoin sosiaali- ja terveysvaliokunta toivoo tuleviin kertomuksiin erityisesti analyysia siitä, miten eri päätökset ja ohjelmat ovat näkyneet käytännön toimenpiteissä ja lasten ja nuorten hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin huomiota siihen, että kertomus painottuu varhaislapsuuteen. Nuoria käsitellään kertomuksessa hajanaisesti eikä nuorten arkeen ja palveluihin oteta kertomuksessa juuri kantaa, vaikka nuorisoi-ikä on tärkeä kehitysvaihe ihmisen elämässä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että jatkossa kertomuksessa otetaan huomioon koko alle 18-vuotiaiden ikäkirjo. Lapsuuden pilkkominen eri ikäkausiin auttaa tekemään näkyväksi sen, että eri ikäisillä lapsilla on samoja oikeuksia, mutta erilaisia tarpeita.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 5/2018 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto laatii kansallisen lapsistrategian.

Helsingissä 8.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Anne Louhelainen sin
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok

Valiokunnan mietintö StVM 28/2018 vp

jäsen Martti Talja kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen